

ПРОЕКТ USAID

«ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ»

УКРАЇНСЬКИЙ
КАТОЛИЦЬКИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ШКОЛА ПРАВА

ІНВЕСТИЦІЇ

ПУТІВНИК ПОЧАТКІВЦЯ

ЗМІСТ

- 3** Що таке інвестиції
- 5** Об'єкти інвестування. Цінні папери
- 9** Об'єкти інвестування. Нерухомість
- 11** Об'єкти інвестування. Цінні метали
- 13** Інші об'єкти інвестування
- 14** Способи інвестування
- 17** Ризики інвестування
- 19.** Підготовлено на основі матеріалів

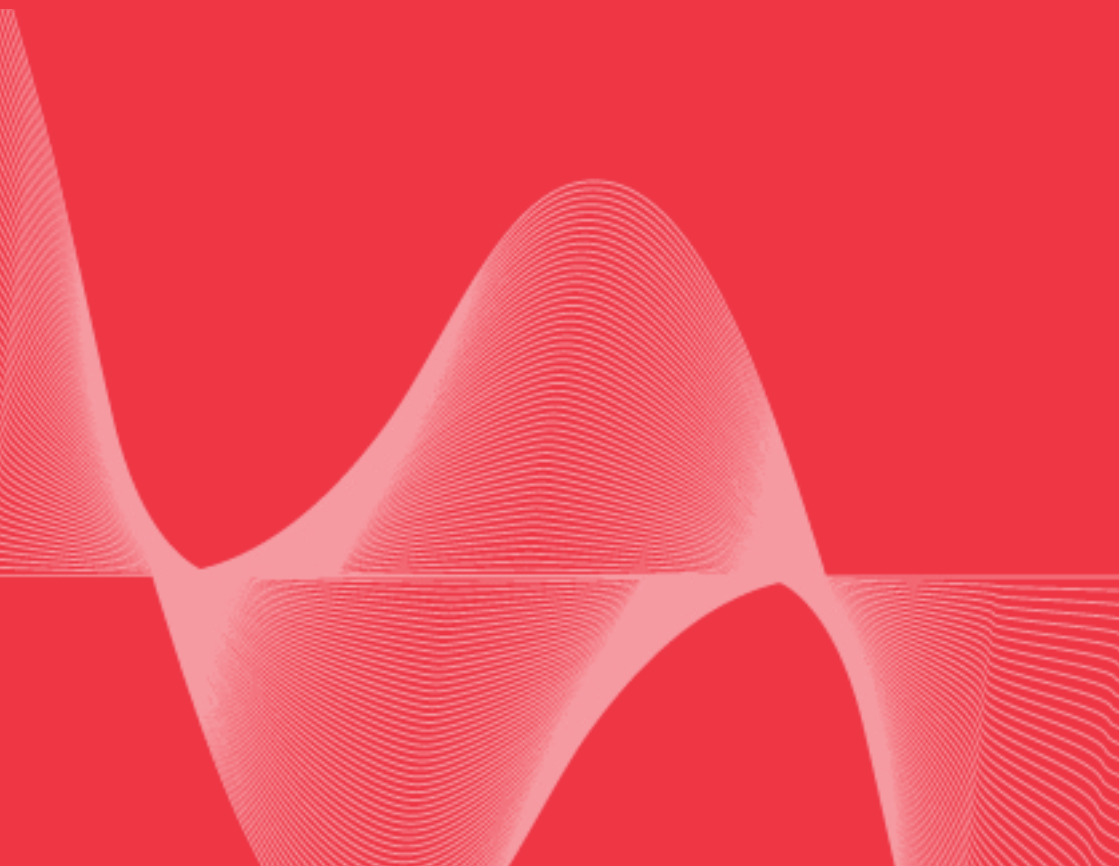
ЩО ТАКЕ ІНВЕСТИЦІЇ

Інвестиції – це всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об’єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток або досягається соціальний та екологічний ефект.

**ч.1 ст. 1 Закону України
“Про інвестиційну діяльність”**

Іншими словами, здійснити інвестицію означає придбати актив, щоб, як правило, отримати з цього високий дохід у майбутньому: періодичний заробіток від того, що у вас у власності є такий актив або дохід від подальшого продажу такого активу.

ОБ'ЄКТИ ІНВЕСТУВАННЯ

1. ЦІННІ ПАПЕРИ

Цінні папери – документи установленної форми з відповідними реквізитами, що посвідчують грошове або інше майнове право, визначають взаємовідносини емітента цінного папера, тобто особи, яка видала цінний папір, та особи, що має права на цінний папір, та передбачає:

- виконання зобов'язань за таким цінним папером;
- можливість передати права на цінний папір та права за цінним папером іншим особам (ч.1 ст.3 Закону України “Про цінні папери та фондовий ринок”).

В Україні найпопулярнішими цінними паперами є акції та облігації, тому варто детальніше проаналізувати, у чому полягають ці об'єкти інвестування.

АКЦІЇ

Що це?

Акції - це цінні папери, які посвідчують, що їхньому власнику належить певна частка (пай) компанії. Чим більше акцій має певний акціонер, тим більше в нього можливостей для впливу на діяльність компанії. Якщо ви станете акціонером, то зможете отримати частину від прибутку компанії, тобто дивіденди.

Мовою юристів акція - це іменний цінний папір, який посвідчує майнові права його власника (акціонера), що стосуються акціонерного товариства, включаючи:

- право на отримання частини прибутку акціонерного товариства у вигляді дивідендів;

- право на отримання частини майна акціонерного товариства у разі його ліквідації;
- право на управління акціонерним товариством;
- немайнові права, наприклад, право отримувати інформацію про діяльність компанії (ч.1 ст.6 Закону України “Про акціонерні товариства”).

Якими бувають акції?

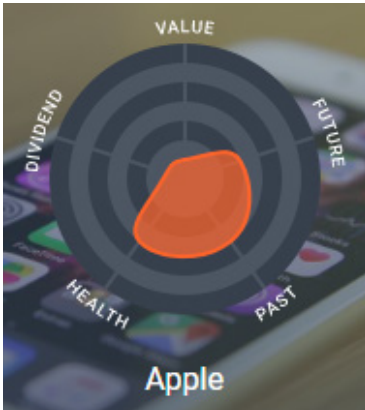
- Прості – обов’язково випускаються акціонерним товариством, надають їхнім власникам переваги в управлінні компанією порівняно із власниками привілейованих акцій.
- Привілейовані – не обов’язково випускаються компанією. Надають їх власникам переважне право на отримання дивідендів. Тобто, якщо ви купили привілейовані акції, то у черзі за дивідендами ви стоятимете перед власниками простих акцій.

Більше про акції можна почитати в Законі України “Про акціонерні товариства”.

Як можна заробляти на акціях?

Якщо ви купите акцію, ви можете заробити на тому, що вам, можливо, виплачуватимуть дивіденди. Це залежить від того, чи буде компанія мати прибуток і чи вирішать акціонери цей прибуток розподілити між собою, а не спрямувати на розвиток компанії. Бувають випадки, коли компанії роками не виплачують своїм акціонерам дивіденди.

Крім того, Ви можете торгувати акціями на ринку цінних паперів, або ж як його ще називають, на біржовому ринку. Так, інвестори можуть заробляти (або втрачати) на різниці між ціною купівлі та ціною продажу акцій, які залежать від багатьох факторів, наприклад, висловлювань відомих інвесторів, природних катастроф, політичної та соціальної ситуації.

Цікаве про інвестиції

Якщо Ви хочете стати одним із власників акцій великих та успішних компаній, найвідоміша світова біржа на Волл-Стріт в Америці дає Вам таку можливість. Ви можете придбати частку в комп'ютерних або космічних гігантів.

Ознайомитися із вартістю акцій найуспішніших американських компаній можна на сайті: <https://simplywall.st/stocks/us>

ОБЛІГАЦІЇ

Що це?

Облігації – це цінні папери, які є зобов'язанням виплатити певну суму грошей у майбутньому. Якщо компанії необхідно залучити кошти, то вона може випустити облігації. Інвестори купують такі облігації і таким чином позичають гроші, щоб потім отримати дохід, який залежить від виду облігацій. На відміну від акцій, облігації не дають своїм власникам права на участь у управлінні компанією-емітентом.

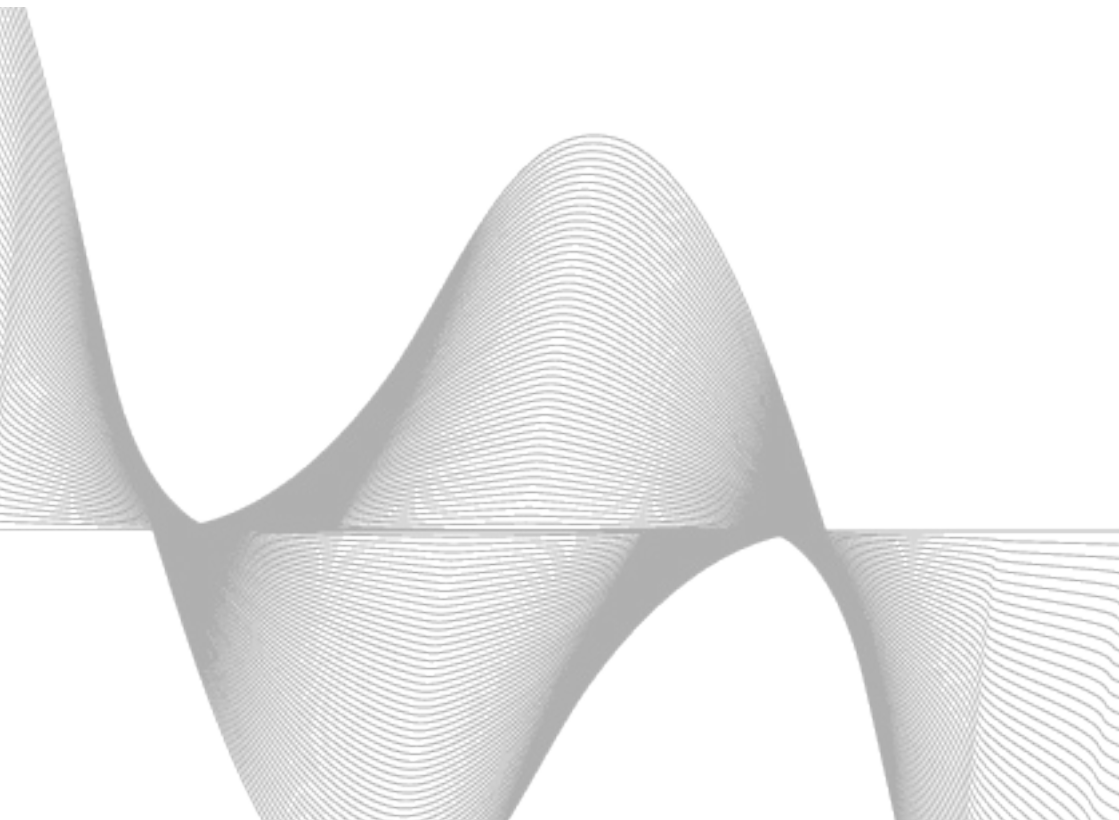
Мовою юристів облігація – це цінний папір, що посвідчує внесення його першим власником коштів, визначає відносини позики між власником облігації та емітентом, підтверджує зобов'язання емітента повернути власникові облігації її номінальну вартість у передбачений проспектом або рішенням про емісію цінних паперів строк та виплатити дохід за облігацією (ч.1 ст.7 Закону України “Про цінні папери та фондовий ринок”).

Якими бувають облигації?

- **Відсоткові:** ви купуєте облигації за певною ціною, а емітент вам впродовж певного періоду часу виплачує відсотки, а в кінці строку обігу чи певними частинами впродовж нього виплачує номінальну вартість облигації.
- **Дисконтні:** ви купуєте облигацію за зниженою ціною (з дисконтом), а в кінці строку її обігу емітент вам повертає номінальну вартість. Різниця між ціною з дисконтом і номінальною вартістю і є доходом інвестора.

Як можна заробляти на облигаціях?

Якщо ви купите облигацію, вам будуть регулярно виплачувати проценти, якщо це відсоткові облигації, або виплатять одноразовий дохід в кінці строку обігу, якщо облигації дисконтні. Крім того, як і акції, облигації можна купувати та продавати на ринку цінних паперів та отримувати прибутки з продажу.

2. НЕРУХОМІСТЬ

Що це?

В загальному нерухоме майно – це земельні ділянки, а також будівлі, споруди чи інше майно, безпосередньо пов'язане з землею, тобто об'єкти, переміщення яких неможливе без нанесення значної шкоди його вартості і призначенню. Та, виявляється, нерухомість також може стати об'єктом інвестування. Можна купувати будинки, офісні приміщення чи іншу нерухомість та заробляти на цьому.

Які є види нерухомості?

Земельна

До земельної нерухомості відносяться земельні ділянки, призначені під забудову або для інших цілей використання, та природні комплекси, призначені для різних потреб, наприклад, родовища корисних копалин.

Житлова

Житлова нерухомість пов'язана з усіма будовами, які мають зручності для проживання людини. При цьому, ринок житлової нерухомості буває первинним (новобудови) та вторинним (продаж житла, у якому вже хтось мешкав).

Нежитлова або комерційна

Сюди відносять різні види нерухомості, що не призначені для проживання людини: промислові підприємства, торгові площі, офісні та складські приміщення тощо.

Як можна заробляти на нерухомості?

Ви можете купити квартиру, будинок чи офісне приміщення й отримати з цього дохід у два способи.

По-перше, ви можете здавати нерухомість в оренду й отримувати регулярні, зазвичай щомісячні, платежі. Зробити це можна самостійно або ж за допомогою спеціального посередника – рієлтора.

По-друге, коли ціни на ринку зростають, нерухомість можна продати й заробити на різниці ціни купівлі та продажу. Продати нерухомість також можна самотужки, або скориставшись послугами рієлтора.

Проте інвестування в нерухомість пов'язане не тільки з вигодою, а й з певними ризиками, наприклад, падінням цін на нерухомість, яке може відбуватися під час економічних криз чи політичної нестабільності в країні. До прикладу, економічна криза спричинена епідемією коронавірусу призвела до значного зниження ціни на ринку оренди житла в Україні.

Крім того, варто бути пильним при покупці нерухомості: упевніться, що продавець має право укладати угоди із продажу нерухомості, переконайтесь, що нерухомість збудовано у відповідності із нормами земельного та містобудівного законодавства, а також, що нерухомість не обтяжена правами третіх осіб на неї (наприклад, не перебуває у заставі або не є предметом арешту).

3. ЦІННІ МЕТАЛИ

Що це?

Цінними металами зазвичай вважають золото, срібло, платину та паладій. Щоб інвестувати в цінні метали, не потрібно скуповувати ювелірні прикраси, адже метали купують у зливках або у вигляді монет.

Придбати зливки цінних металів можна у банках, як правило від 1 грама. Однак, в Україні не в кожному відділенні банку є сейф або таємна кімнатка, в якій зберігаються дорогоцінні зливки, адже для того, щоб здійснювати операції із банківськими металами, потрібно мати ліцензію. Перелік банків, які мають ліцензію на здійснення операцій із банківськими металами, є на сайті Національного Банку України.

Порядок здійснення операцій із банківськими металами визначений Положенням про здійснення операцій із валютними цінностями, затвердженим постановою правління НБУ №2 від 02.01.2019 року.

Які є види цінних металів?

Відповідно до Митного Кодексу України, цінними, або ж банківськими металами є золото, срібло, платина та метали платинової групи, які доведені до найвищих проб відповідно до світових стандартів. Їх можуть випускати у зливках і порошках, що мають сертифікат якості, а також у вигляді монет, що вироблені з дорогоцінних металів.

Як можна заробляти на цінних металах?

Як і будь-який об'єкт інвестування, дорогоцінні метали можна продавати. Крім того, такі метали як золото, мають властивість дорожчати при обвалі цін та акції та облігації. Та інвестуючи в цінні метали, не слід очікувати блискавичного збагачення, адже мінімальний строк для інвестицій у цій сфері становить 5-10 років.

Як інвестицію можна розглядати і пам'ятні монети, адже їхня ціна з часом зростає через історичне та колекційне значення. Такі монети можна досить вдало збути у нумізматів та колекціонерів.

Цікаве про інвестиції

Якщо Ви хочете інвестувати у цінні метали, то зверніть увагу на ціну кожного з них. Вона визначається в унціях. 1 тройська унція (далі просто "унція") = 31,1 г. Ціну банківських металів можна перевірити на офіційному сайті НБУ, а також на сайтах банків, які мають право здійснювати операції із банківськими металами.

Станом на 11.08.2020 року ціни такі:

1 унція золота = 56072.75 грн

1 унція срібла = 783.57 грн

1 унція платини = 27230.02

1 унція паладію = 60785.57

4. ІНШІ ОБ'ЄКТИ ІНВЕСТИВАННЯ

Ще одним об'єктом інвестування є **антикваріат та предмети мистецтва**. Наприклад, придбані об'єкти мистецтва можна продавати або здавати в оренду. Як і цінні метали, антикваріат – стабільна, проте довгострокова інвестиція. Інвестуючи таким шляхом, слід остерігатися підробки та викрадення.

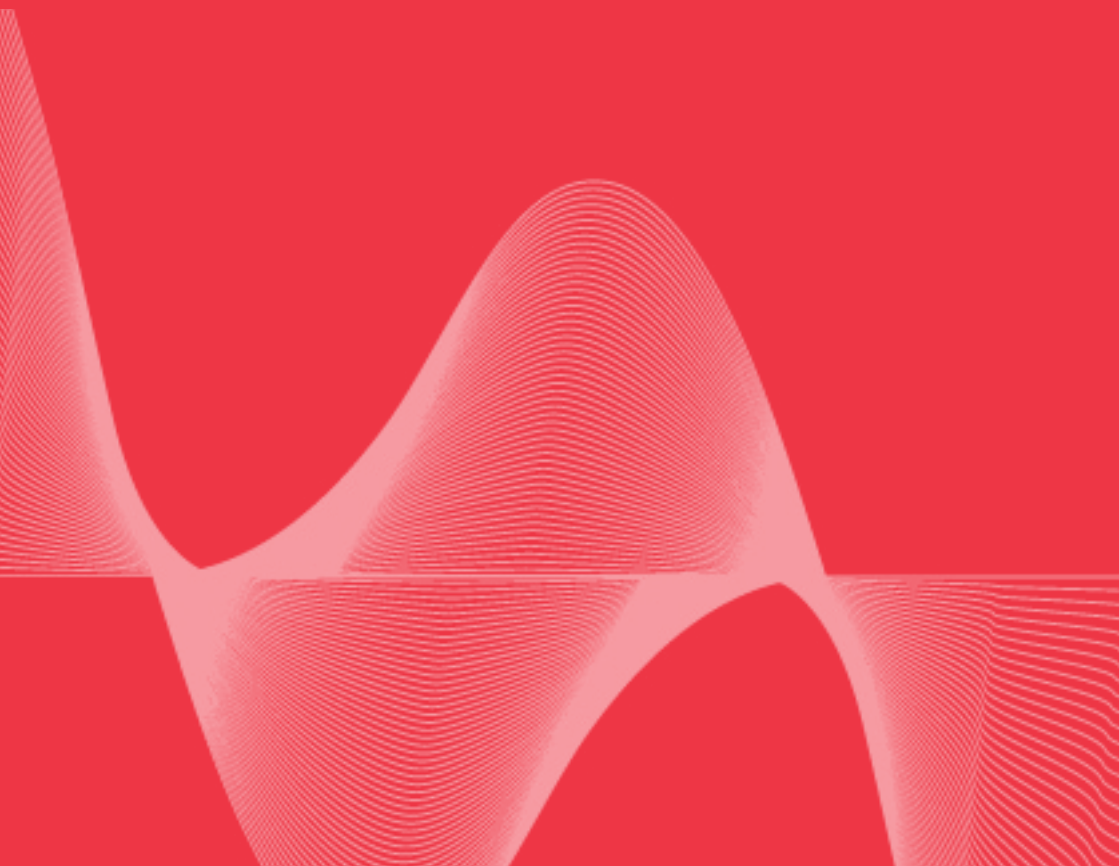
Інвестувати можна і у **криптовалюту**, наприклад, біткоїн. Однак з криптовалютами слід бути уважним, адже зараз в цілому світі немає єдиного підходу до їх правової природи, а в Україні взагалі діяльність із криптовалютами не врегульована на законодавчому рівні. Тож це створює небезпеку для власників біткоїнів, ефірів та інших схожих об'єктів залишитись без належного правового захисту. Крім того, інвестиції в криптовалюти є високоризиковими ще й тому, що передбачити їхню майбутню вартість доволі складно.

Цікаве про інвестиції

Інвестувати можна навіть в ... тюльпани. Так-так, в 17 столітті в Нідерландах попит на тюльпанові цибулини зріс так сильно, що за деякі сорти можна було придбати цілу віллу.

СПОСОБИ ІНВЕСТУВАННЯ

1. ІНДИВІДУАЛЬНЕ ІНВЕСТУВАННЯ

Переваги:

Ви матимете можливість самостійно вирішувати, куди інвестувати ваші кошти.

Недоліки:

варіантів для інвестування може виявитися не так багато у порівнянні із колективним способом, оскільки сума інвестиції буде значно меншою. Відповідно, Ви можете проінвестувати в меншу кількість фінансових інструментів.

Механізм інвестування:

Крок 1: Ви шукаєте брокерську фірму або банк, який має відповідну ліцензію. Ці установи будуть посередниками між вами та ринками капіталу.

Крок 2: Ви укладаєте договір на брокерське обслуговування (визначаєте повноваження брокера, суму комісії).

Крок 3: Ви відкриваєте рахунок у цінних паперах в депозитарній установі. Часто брокерські компанії одночасно можуть бути депозитарними установами.

Крок 4: Ви обираєте, в що хочете вкласти свої гроші, та доручаєте брокеру здійснити необхідні операції на біржі або позабіржовому ринку від Вашого імені. При цьому, ризик втрати інвестованих коштів несеете Ви, адже брокер лише виконує надані Вами доручення.

2. КОЛЕКТИВНЕ ІНВЕСТУВАННЯ

Переваги:

більше можливостей для інвестування через більшу загальну суму коштів, що означає, що Ви можете інвестувати в більшу кількість фінансових інструментів.

Недоліки:

Ви мусите прислухатись до інвестиційних переконань більшості. Не все тут залежить лише від Вас.

Механізм інвестування:

Крок 1: Ви шукаєте інвестиційний фонд - відповідно до законодавства України вони називаються інститутами спільного інвестування.

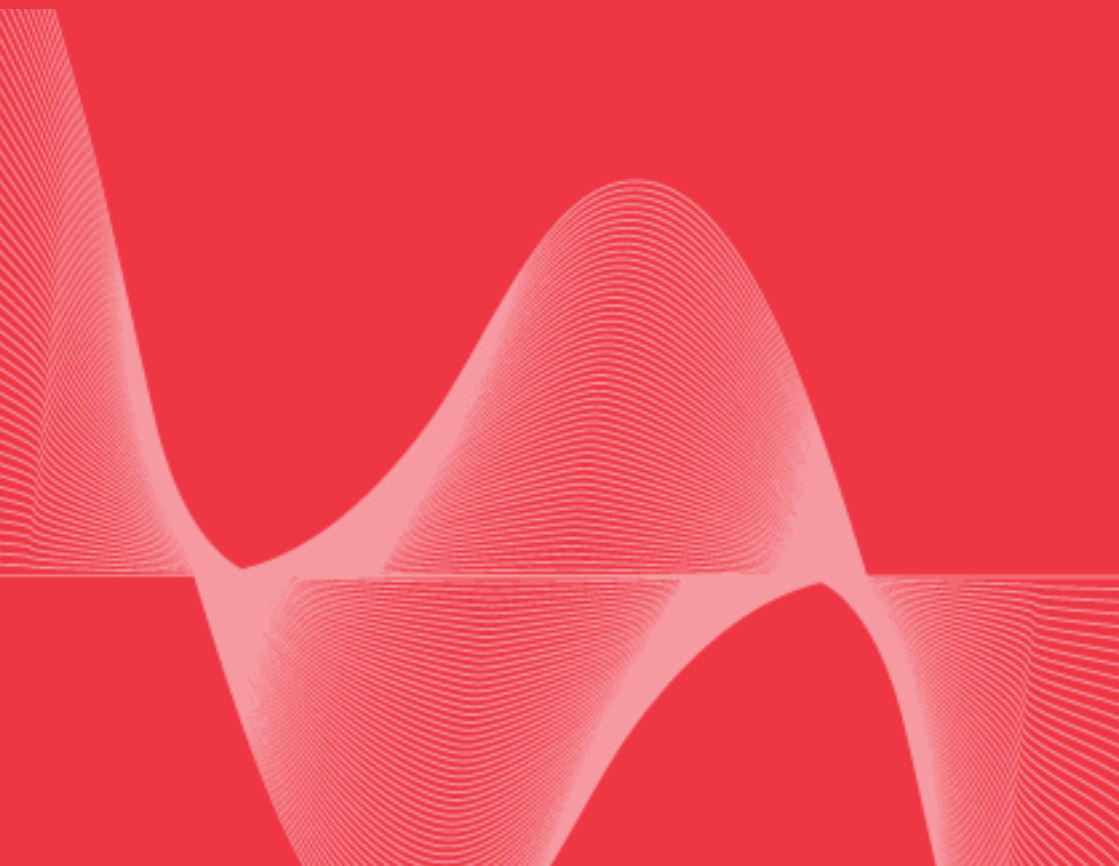
Крок 2: Інститут спільного інвестування збирає кошти в інвесторів, щоб здійснити спільну інвестицію.

Крок 3: Ви відкриваєте рахунок у цінних паперах в депозитарній установі. Часто банки одночасно можуть бути депозитарними установами.

Крок 4: За результатами діяльності інституту дохід від інвестицій розподіляється між індивідуальними інвесторами.

Більше про способи інвестування можна дізнатися із Законів України “Про цінні папери та фондовий ринок” та “Про інститути спільного інвестування”.

РИЗИКИ ІНВЕСТУВАННЯ

Безперечно, ризики інвестування різняться залежно від конкретного виду інвестиції, який Ви оберете. Зрештою, найбільший ваш ризик – це втрата інвестицій, адже немає 100% гарантії, що інвестовані кошти повернуться у Ваш гаманець:

- ціна на об'єкт інвестування може не лише підвищуватися, але й падати. Ви можете купити акції за \$1000, а продати за \$500, і ніхто вам не зарадить в цій ситуації, тому що такими є суворі правила ринку;
- Ви можете не отримати дивідендів, якщо акціонери приймуть рішення спрямувати кошти на розвиток компанії;
- Вам можуть не повернути кошти за придбані облігації, якщо у компанії не буде грошей, щоб вам заплатити.

Цікаве про інвестиції

Навесні 1720 року Ісаак Ньютон придбав акції компанії South Sea Company, які на той час були найпопулярнішими в Англії. Відчуваючи, що фондовий ринок починає виходити з-під контролю, великий фізик пробурмотів, що “можна розрахувати рух небесних тіл, але хід думок божевільних – зась”. Ньютон позбувся своїх акцій, отримавши з цього 100% прибуток у розмірі 7 тис. фунтів стерлінгів. А вже через кілька місяців, потрапивши під вплив загального ентузіазму, що панував на ринку, знову придбав ці акції, але вже за набагато вищою ціною, і втратив при цьому 20 тис. фунтів стерлінгів (або на сьогодні – понад 3 млн доларів). До кінця свого життя він забороняв будь-кому вимовляти у своїй присутності навіть назву цієї компанії (уривок із книги Грема Бенджаміна “Розумний інвестор. Стратегія вартісного інвестування/пер.з англ. Олена Кальнова. - К.: Наш формат, 2019. - 544 с.)

ПІДГОТОВЛЕНО НА ОСНОВІ МАТЕРІАЛІВ

1. Навчальний посібник «Фінансова грамотність. Фінанси. Що? Чому? Як?» URL: https://drive.google.com/file/d/1sX0_yXLchhQ_pj_QLyakgbpGqo5Sdf0K/view
2. Цікаві факти про інвестиції URL: <https://financoff.com/news/cikavi-fakti-pro-investicii/>
3. Міфи та реальність: Інвестиції в золото у 2020 році (відео) URL: <https://minfin.com.ua/ua/2020/01/16/40431626/>
4. Словник фінансово-правових термінів URL: <https://web.archive.org/web/20160509113740/http://ndi-fp.asta.edu.ua/files/doc/slovnyk-finpravo.pdf>

**Отримати безкоштовну правову допомогу
можна в Юридичній клініці Школи права
Українського католицького університету.**

Графік роботи:
середа 09:00 – 18:00;
четвер, п'ятниця: 09:00 – 14:00

Адреса: м. Львів, вул. Іл. Свенціцького, 17, ауд.
127.

Прийом здійснюємо за попереднім записом за
тел.: (063) 479 75 76

В умовах карантину консультиємо онлайн:
legalclinic@ucu.edu.ua, сторінка у ФБ
[@uculawclinic](https://www.facebook.com/uculawclinic)

Ця діяльність здійснюється завдяки підтримці Агентства США з міжнародного розвитку в рамках гранту, наданого Проектом USAID «Трансформація фінансового сектору». Висловлені в цьому матеріалі думки автора необов'язково відображають погляди Агентства США з міжнародного розвитку або Уряду Сполучених Штатів Америки.